

GABRIEL, Albert-Louis
070385

Usta Kalemler

Prof. Dr. Aykut Kazancıgil

Sanat Tarihimize Fransız Dokunuşu: Albert-Louis Gabriel

İstanbul ve Bursa'dan başlayıp Hasankeyf ve Van'a kadar coğrafyamızı adım adım dolaşarak ciddi çalışmalara imza atan ressam, arkeolog ve sanat tarihçisi Albert-Louis Gabriel'in Türk kültürüyle yoğrulmuş hayatı...

kolay fakat bitirmek zordu. Gabriel mimarî eğitimini başarıyla sürdürürken aynı zamanda Edebiyat Fakültesi (Sorbonne) Sanat Tarihi Bölümü'ne kaydoldu ve sonraki yıllarda dönem dönem çalışarak bu mektebi başarıyla bitirdi (1914).

Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık Bölümü'nden de başarı ile mezun olurken (1906), akademinin önemli ödülllerinden biri olan Jean Leclaire ödülüne de layık görüldü. O zaman Fransa'da bu akademiyi bitirip konusunda ilerlemek isteyen kişilerin yolunu seçmiş ve Atina'da 1846'da kurulmuş olan Ecole Française d'Athènes'e (Atina Fransız Enstitüsü) katılmayı başarmıştı. Enstitüdeki görevi Delos kazılarındaki yapılarının rölevelerini çizmekti. Genç mimar 1908-11 yılları arasında Ege Denizi'ndeki Delos adasında ve Rodos'ta arkeolojik çalışmalara katıldı. Bu arada ileride kendisinin de belirteceği gibi ilk defa 1908'de, Meşrutiyet'ten sonra İstanbul'a gelmiş, sonraki gezilerinde Anadolu'da bazı resimler yapmıştı.

Gabriel'e bir süre sonra Rodos adasında şövalyelerden arta kalan eserlerin tespiti görevi verilmiş, burada ilk defa Türk mimarî eserlerini yakından inceleme imkânı bulmuştu. Bu arada Osmanlı Devleti İtalyanlarla savaş halindeydi. Trablusgarb Harbi'nden 7 ay sonra, 4 Mayıs 1912'de Rodos İtalyanlar tarafından işgal edildi. İşin ilginç, Gabriel o esnada adada çalışmaktaydı. İtalyan işgalinin haksız ve anlamsız olduğunu değerlendiren genç mimar son derece sinirlenerek Fransız Sosyalist Partisi yöneticilerinden Jean Jaures (1859-1914) tarafından yayımlanan *La Revue Socialiste* adlı meşhur dergide 1911 ve 1914 yıllarında Türkler hakkında iki makale yayımladı. İlk dünya savaşında Fransız ordusunda bahriye subayı olarak askere alındı; büyük savaşa katılmadı ancak subay olarak çalıştı. Harpten hemen sonra Mısır'a gidip Emevîler tarafından

Albert-Louis Gabriel

kurulmuş ilk Müslüman yerleşim yeri olan Fustat şehrinin ortaya çıkarılmasında aktif rol aldı. Daha önce Rodos'ta yaptığı araştırma ve röleveleri 1921'de Paris Edebiyat Fakültesi'ne esas tez olarak verdi. Mısır'daki çalışmalarını da yardımcı tez olarak verip edebiyat doktoru unvanını aldı (1921). 1920-22 yılları arasında Rodos'ta başladığı fakat bitiremediği işleri tamamladı. Bu arada Rodos şövalyeleri adada hâkim oldukları zaman, 1522'den, yani adanın Kanuni Sultan Süleyman tarafından zapt edilmesinden önce her Hıristiyan Avrupa devleti adına bir han (veya otel) yapılmasına müsaade etmişler, bu binalar da yıllarca faaliyet göstermişti. Ancak ada Türk idaresine geçtikten sonra, 400 yıl süreyle Fransızlara ait olan han diğer hanlar gibi çeşitli işlerde kullanılmış ve birçok bölümü tahrip olmuştu. İşte Gabriel bu tarihi